

взаємодії між ними. Важливою складовою успішної розробки екосистемної стратегії підприємства є ефективна діагностика стейкхолдерів в обраних для участі екосистемах. Аналіз екосистеми відновлювальної енергетики Харкова виявив ключові компоненти діагностики стейкхолдерів, включаючи створення попередньої моделі зрілої екосистеми, картографування стейкхолдерів за основними категоріями, та визначення механізмів співпраці між ними. Результати також демонструють, що інтегрований підхід та стратегічна взаємодія між різними стейкхолдерами щодо створення спільної цінності є критичними для стимулювання інновацій, залучення інвестицій та підтримки сталого розвитку в контексті зеленої трансформації.

Література:

1. Adner, R. (2017). Ecosystem as structure: An actionable construct for strategy. *Journal of Management*, 43(1), 39–58.
2. Danko, T. (2023). Global ecosystem-based strategy of international firm under conditions of increasing technological dynamism. *International Business from "East" to "West": Global Risks and Opportunities*, 126–131.
3. Danko, T., Wagner, R., & Chaikova, O. (2023). Recycling innovation in European circular networks: The case of multinational electrical manufacturing companies, 2023 *IEEE 4th KhPI Week on Advanced Technology (KhPIWeek)*, 1–5. <https://doi.org/10.1109/KhPIWeek61412.2023.10311581>
4. Krasnokutska, N., & Danko, T. (2024). The Circular Economy's Social Dimensions: Implications for Global Strategic Management Teaching and Practices. In A. Silenskytė, M. Cordova, M. A. Schmitz, & S. M. Toh (Eds.), *The Palgrave Handbook of Social Sustainability in Business Education* (pp. 27–45). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-50168-5_2
5. Krasnokutska, N., Danko, T., & Shyriaieva, N. (2023). Ecosystem-based technology innovation management in the European renewable energy sector, 2023 *IEEE 4th KhPI Week on Advanced Technology (KhPIWeek)*, 1–6. <https://doi.org/10.1109/KhPIWeek61412.2023.10312849>
6. Li, J., Chen, L., Yi, J., Mao, J., & Liao, J. (2019). Ecosystem-specific advantages in international digital commerce. *Journal of International Business Studies*, 50(9), 1448–1463.
7. Moore, J. F. (1998). The rise of a new corporate form. *Washington Quarterly*, 21(1), 167–181.
8. Nambisan, S., Zahra, S. A., & Luo, Y. (2019). Global platforms and ecosystems: Implications for international business theories. *Journal of International Business Studies*, 50(9), 1464–1486. <https://doi.org/10.1057/s41267-019-00262-4>
9. Spencer, J. W. (2003). Firms' knowledge-sharing strategies in the global innovation system: Empirical evidence from the flat panel display industry. *Strategic Management Journal*, 24(3), 217–233.
10. Zahra, S. A., & Nambisan, S. (2011). Entrepreneurship in global innovation ecosystems. *AMS Review*, 1(1), 4–17.
11. Данько, Т. В. (2022). Концептуальні засади розвитку теорії міжнародного бізнесу в умовах підвищення глобальної технологічної динамічності. *Проблеми Економіки*, 4, 201–213. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-4-201-213>

Гавкалова Н. Л.,

експерт проекту

Завідувачка кафедрою державного управління, публічного адміністрування та

економічної політики доктор економічних наук, професор

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ngavl@ukr.net

Сиромолот Б. А.,

Аспірант кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної

політики

Керівник Інформаційного центру Асоціації європейських прикордонних регіонів

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

siromed@ukr.net

РУШІЙНІ СИЛИ ТА ПРОЦЕСИ ВІДНОВЛЕННЯ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

В умовах оновлення регіонального управління в Україні важливу роль відіграють спрямовані дії держави у сфері стратегічного планування розвитку міських територій. Новітні законодавчі ініціативи Верховної ради України направлені та стимулювання розвитку міжтериторіального та транскордонного співробітництва органів місцевого самоврядування та міжрегіональній інтеграції. В Рекомендаціях Центру експертизи доброго врядування Ради Європи стосовно формування політики з питань Плану відновлення місцевого самоврядування від наслідків війни наголошується на необхідності формування тісніших форм міжмуніципального співробітництва, стратегічне планування метрополітних територій навколо великого міста або на решті

території, що має важливе значення для успіху відновлення [1]. У Плані дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та реконструкція» на 2023-2026 рр. наголошується на необхідності зміцнення належного демократичного врядування та державного управління в Україні під час війни та в післявоєнному контексті через створення партнерств, співробітництв, інноваційної діяльності, відкритого та доброго врядування, інтеграції, забезпечення інструментами для підтримки розвитку територій, проведення соціологічних опитувань щодо муніципального врядування та державного управління[2].

Серед практик створення тісніших форм міжмуніципальної співпраці слід назвати досвід Львівщини де схвалена перша в Україні стратегія Львівської агломерації[3]. Агломерація є однією із функціональних територій, визначення яких є ключовим для формування оновленої регіональної політики України та напрямом проведення децентралізації в Україні, покращення економічного добробуту регіонів, запобігання регіональним диспропорціям та проведення реформ у сфері публічного управління розвитком територій. Олександра Азархіна підкреслила, що одне із завдань Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури полягає у синхронізації регіональної політики з політикою згуртованості Європейського Союзу та організації системи моніторингу її реалізації[4].

Метою тези є організація студійованого процесу розвитку міських територій через використання європейського досвіду управління розвитком функціональних типів міських територій, як інноваційної діяльності органів місцевого самоврядування на засадах відкритого та доброго врядування, багаторівневого управління та партнерства.

Європейський досвід останніх десятиліть демонструє експериментальну практику управління різними формами децентралізації, типами функціональних територій на місцевому та регіональному рівнях. Загально застосовуваними формами початку організації співробітництва є укладання договорів, меморандумів між органами місцевого самоврядування. За даними Асоціації міст України представлених на Конгресових Слуханнях з 24 лютого 2022 року [5] територіальні громади України встановили 186 муніципальних партнерств з закордонними муніципалітетами з них 83 угоди меморандуми про транскордонне співробітництво з муніципалітетами країн сусідів. Проєкт USAID «ГОВЕРІА» [6] супроводжує 19 договорів про міжмуніципальне співробітництво направлених на оптимізацію використання ресурсів, сприяння культурному розмаїттю, стимулюванню економічного зростання і розв'язання екологічних проблем, створюванню масштабних проєктів. В рамках ініціативи Cities4 Cities United4Ukraine створена бази даних із профілями понад 100 українських міст відкритих для співпраці з європейськими муніципалітетами[7]. У м. Ужгород 6 червня 2023 року за підсумками проведених двосторонніх (B2B) в рамках засідання Цільової групи Асоціації європейських прикордонних регіонів з зовнішніх кордонів були укладені Меморандуми про співпрацю[8]:

- між Харківською обласною радою, Україна, та Регіональною радою Південної Карелії, Фінляндія;
- між Ішочинською селищною радою, Харківської області, Україна, та Муніципалітетом Тайпалсаарі, Фінляндія.

За даними ГО «Товариство дослідників України» 1457 договорів про побратимство із зарубіжними муніципалітетами підписали територіальні громади укладені станом на 2023 рік, що за оцінкою експертів, така кількість міжнародних партнерств громад є низькою [9].

Про важливість розвитку територіального співробітництва європейськими та українськими органами влади було відзначено у Дослідження для Комітету регіонального розвитку Європейського парламенту: «Співпраця міст та регіонів ЄС з українськими партнерами» [10]. В дослідженні надається інформація про діючі європейські інструменти політики сусідства та інші ініціативи для підтримки територіальної співпраці ЄС-Україна, а саме такі як Twinning та TAIEХ (Technical Assistance and Information Exchange), U-LEAD with Europe: (The Ukraine – Local Empowerment, Accountability and Development Programme), SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management), Horizon (Programmes for Research and Technological Development) Ініціативи в рамках Східного партнерства - EU4Energy Initiative, Partnership for Good Governance. В Дослідженні бар'єри розвитку територіального співробітництва України та ЄС систематизовані у сім категорій а саме: інфраструктурні, правові інституційні, економічні, фінансові, соціально-культурні та географічні. В

дослідженні, характеризуючи складові інституційних бар'єри, відзначаються наступні, а саме: відсутність інституцій, які займаються територіальним співробітництвом; низький характер усвідомлення місцевою владою характеру такої співпраці, що потребує координації та відповідних навиків управління; відсутність достатніх знань і досвіду з питань налагодження міжнародних міжмуніципальних відносин, участі у програмах та проектах, що фінансуються ЄС; недостатній рівень залучення підприємців і неурядових організацій до реалізації проєктів територіального співробітництва; декларативний характер багатьох угод про співпрацю; періодичність зміни територіальних органів влади; нестабільна політична ситуація.

Територіальний порядок денний розвитку Європи до 2030 визначає підходи стратегічного планування територіального розвитку на всіх рівнях управління з урахуванням організації співпраці та координації між місцями, рівнями уряду, політичними секторами та суспільними групами для вирішення складних проблем та використання різноманітного потенціалу[11].

Інструментарій City-to-City Cooperation створеного Центром експертизи доброго врядування Ради Європи визначає, що в рамках ініціювання співпраці між містами важливим є визначення акторів управління співробітництвом з числа зацікавлених сторін – представників муніципалітетів, громадянського суспільства, місцевого бізнесу [12].

У проєкті оновленої державної стратегії регіонального розвитку України 2021-2027 ідентифіковані території відновлення місцевих громад України. Вважасмо доцільним та актуальним кроком з оновлення розвитку територій громад, розробку відповідного інструментарію (рекомендацій, практичних рішень) для формування міжмуніципального співробітництва територій відновлення у формі Мікрорегіонів які згідно до ЗУ «Про засади регіональної політики України» [13] є функціонального територією відновлення територіальних громад, частинною регіону, що характеризується особливостями розвитку у межах якої реалізується спеціальні для цієї території проєкти регіонального розвитку. На прикладі Харківської області до складу пілотної експериментальної території «Слобожанський Мікрорегіон Відновлення» можуть увійти територіальні громади Харківського району Харківської області, які є сусідніми громадами, а саме території Височанської селищної територіальної громади, Люботинської міської територіальної громади, Південної міської територіальної громади, Пісочинської селищної територіальної громади, які будуть об'єднанні навколо Мереф'янської міської територіальної громади, з якою досягнута домовленість про організацію співробітництва щодо створення моделі участі міста Мерефа у територіальному та транскордонному співробітництві за участю та підтримки Інформаційного центру Асоціації європейських прикордонних регіонів, кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Серед визначених пріоритетних напрямів організації співробітництва з м. Мерефа передбачені наступні: - зміцнення інституціональної спроможності профільних структурних підрозділів громад щодо управління міжмуніципальним та міжнародним співробітництвом; організація навчання з управління проєктами багаторівневого партнерства; створення ефективної моделі багаторівневого врядування «Слобожанським Мікрорегіоном Відновлення» на основі практики кращих рішень багаторівневого управління та відкритого врядування[14] розвитком європейських прикордонних регіонів; участь у проєктах та програмах ЄС, встановлення партнерських відносин між громадами «Слобожанського Мікрорегіону Відновлення» та європейськими громадами, які об'єднанні у організаційні формати територіального та транскордонного співробітництва.

Отже, у розпочатому процесі відновлення розвитку територій важливу роль відіграють партнерства міжмуніципальної співпраці та взаємодії міських територіальних громад на основі укладання відповідних меморандумів про співпрацю, визначення функціонального типу територій, розробки тематичних напрямів просторового розвитку, ідентифікації моделі управління та акторів управління співробітництвом, як рушійних сил розвитку міських територій у процесі оновлення регіональної політики України. Актуальним питанням відновлення розвитку міських територій є проведення подальших досліджень з питань розробка інструментарію розвитку територій відновлення та практичних дій в рамках щільної моделі багаторівневого управління «Слобожанський Мікрорегіон Відновлення», як форми міжмуніципального партнерства та співпраці, відкритого врядування, як експерименту у сфері управління регіональним розвитком міськими територіями, враховуючи

відповідний європейських досвід ідентифікації рушійних сил - акторів управління міжмуніципальним співробітництвом.

Література:

1. Рекомендації стосовно формування політики з питань Плану відновлення місцевого самоврядування від наслідків війни: Центр експертизи доброго врядування Ради від 30 червня 2022 року. CEGG/PAD(2022)3 URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/CEGG-PAD-on-Ukraine-Recovery-Strategy-in-LG-area_UKR_FINAL.pdf
2. Стійкість, відновлення та реконструкція: План дій Ради Європи для України на 2023-2026 рр. від 14 грудня 2022 р. CM(2022)187-фінальний URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680a96440
3. На Львівщині схвалена перша в Україні стратегія агломерації. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/livv-metropolitan-area-development-strategy-finalised-with-the-council-of-europe-support>
4. План України має базуватися на європейських підходах до регіональної політики. URL: <https://mtu.gov.ua/news/34800.html?fbclid=IwAR0IIPqdrRXTfhGP-swvA4nkEyO6NYp3a1UWhZzO3tA0I6HIZOXIcVglarUg>
5. Конгресові слухання з вдосконалення законодавства щодо участі органів місцевого самоврядування у між територіальному та транскордонному співробітництві. URL: <https://www.facebook.com/decentralizationua/videos/1002800581077260>
6. Проект USAID «ОБЕРІА» URL: <https://decentralization.ua/news/17511?fbclid=IwAR0T7FJv7ohNuBmew71sL3PZPB2qAZIqVEdeYwZEIfglnUms4ULZ9K>
7. Про ініціативу ініціативи Cities4 Cities United4Ukraine. URL: <https://cities4cities.eu/>
8. Представники Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця взяли участь у обговоренні актуальних питань розвитку транскордонного співробітництва в Україні. URL: <https://www.facebook.com/khneu/posts/pfbid07vEozmV1StzhhrzVnQqkRZeynSAF2xM13d92CtHmpSvrlXA8eznWaID1hvZUf85SI>
9. Чому громадам важливо розвинути міжнародне міжмуніципальне партнерство. URL: https://decentralization.ua/news/17312?fbclid=IwAR39-7LBD_k2AeXUMxUaEhObFp6RzDQd7ixb7E9uebPOVQKORwdXZuzN_4KJ
10. Research for REGI Committee: Cooperation between EU cities and regions with their Ukrainian partners. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)733117](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)733117)
11. The aim of the Territorial Agenda 2030. URL: <https://territorialagenda.eu/ta2030/aim/>
12. Official website of the Centre of Expertise for Good Governance. URL: <https://www.coe.int/en/web/good-governance/centre-of-expertise>
13. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19?text>
14. Відкрите врядування в Україні: як це відбувається на практиці? URL: https://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2016/11/zvit_za_rezultatamy_doslidzhennya.pdf

*Шелемба М. М.,
експерт проекту
кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних студій та
супільних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
marta.shelemba@uzhnu.edu.ua*

ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ МІСТ ЄВРОПИ ЩОДО ПРОЗОРОСТІ ДІЙ, ПІДЗВІТНОСТІ ТА ПАРТИЦИПАЦІЇ ДЛЯ ВИДІЛЕННЯ ТОЧОК ЗРОСТАННЯ ДЛЯ УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Євроінтеграційний курс України передбачає розробку та реалізацію реформ за основними сферами управління і життєдіяльності в контексті орієнту на впровадження європейських стандартів та принципів. Муніципальна реформа є важливою складовою національного реформування і потребує залучення інститутів громадянського суспільства, влади, науковців. Проблеми розвитку органів місцевого самоврядування на сучасному етапі стають ключовими об'єктами політичних та наукових дискусій, оскільки від їх вирішення залежить покращення розвитку місцевих громад, країни в цілому. Ефективність реформування залежить від широкого спектру чинників, зокрема, взаємодії національної та місцевої влади, активності громадян, ресурсної бази, рівня повноважень, які встановлені законодавством та делеговані з боку місцевих державних адміністрацій тощо. Ужгородська міська рада реалізує шляхи покращення місцевого самоврядування, які сприяють розвитку громади міста, покращенню ефективності управління основними сферами життєдіяльності, регулювання яких відноситься до її компетенції. При цьому, для покращення результативності є потреба встановлення